

EL TEMPS

DIRECCIÓ, ADMINISTRACIÓ, PUBLICITAT I VENDES: Avda. del Baró de Càrcer, 40, 13. 46001 València. Telèfon: (96) 352 48 69. Fax: (96) 352 09 83.

REDACCIÓ DE BARCELONA: Carrer de Casanova, 46, 4-2. 08011 Barcelona. Telèfon: (93) 451 03 75 i 323 00 71. Fax: (93) 323 35 41.

REDACCIÓ DE MALLORCA: Plaça de Caterina de Thomàs, 4, 4rt, B. 07001 Palma de Mallorca. Telèfon: (971) 72 07 63.

EDITA: Edicions del País Valencià, SA.
PRESIDENT: Rafael Mansanet.
EDITOR: Eliseu Climent.

DIRECTOR: Oriol Castanyes.
SUBDIRECTOR: Miquel Alberola.
REDACCIÓ DE VALÈNCIA: Jordi Sebastià (*Cap de redacció*), Ismael L. Belda, Ignasi Pellicer, Lola Carrasco.

REDACCIÓ BARCELONA: Assumpció Maresma (*Cap de redacció*), Eduard Company, Xavier Duran, Oriol Malló, Pere Martí, Sílvia Monfort, Eduard Voltas i Mercè Montoliu.

REDACCIÓ MALLORCA: Miquel Payeras.
CORRESPONSALS: M.C. Grau (Andorra), Cinta Bellmunt (Tarragona), P. Alberola (Alacant), Xevi Planas (Girona), Univers Bertrana (Perpinyà), Judith Casaprima (Lleida), Antoni Albalat (Castelló).

FOTÒGRAFS: Joan Celià, Rafa Gil, Jordi Morera.

IL·LUSTRADORS: Salva Llosà, Sento.
RÚBRIQUES: Jordi Balló, Ramon Barnils, Pere Calders, Fabià Estapé, Joan F. Mira, J.J. Pérez Benlloch, Josep M. Sanmartí.

COL·LABORADORS: Andreu Alfaro, Adolf Beltran, Francesc Bueno, Joan A. Benach, Francesc Caballero, Carles Capdevila, Antoni Castel, Jaume Comellas, Santiago Cucurella, Martí Domínguez, Llibert Ferri, Vicent Franch, Carles Gàmez, Manuel Garcia, J.L. Guarnier, Juan M. Jativa, Enric A. Llobregat, Josep M. Lloró, J.V. Marquès, Josep Murell, Sergi Pànics, Josep M. Pasqual, Vicent Parlat, Toni Picasso, Eva Piquer, Miquel Porta Perales, Modest Prats, Pilar Rahola, Antoni Reig, Màrius Serra, Josep Lluís Sirera, Lluç Soler, Marc Soler, Ferran Torrent, X.R. Trigo, Lourdes Toledo, Daniel Hermosilla.

ARXIU: Jesús Prats (Fotografia).
PUBLICITAT I PROMOCIÓ: Jordi Enguix (*Cap de publicitat*), Pole Position (Catalunya) (93) 302 26 61. Fax: (93) 317 83 45. Oh-Fek, Comunicació i Marketing (València i Balears) (96) 369 66 01.
SUBSCRIPCIONS: Begonya Pardo.

PRODUCCIÓ: Francesc Sellés i Josep Agustí (*Correcció lingüística*), Lina Casanovas (*Maquetació*), Faust Ripoll (*Edició*), Rosanna Puchades (*Textos*).

DISSENY: Enric Satué.

FOTOMECÀNICA: Garbí Casa Editorial SA, Anón, Selecrom.

IMPRESSIÓ: Gràfiques Morvedre.

DIPÒSIT LEGAL: V.853-1984

Sol·licitat control d'OJD

Cap part d'aquesta publicació pot ser reproduïda per cap mitjà, ja siga mecànic, fotogràfic, electroòptic, magnètic, de fotocòpia, o qualsevol altre, sense permís de l'editor.

Independències

Una etapa de canvis revolucionaris, d'acceleració vertiginosa de la història, significa que allò que era impensable dos anys abans, es converteix de sobte en realitat. Això és el que ha passat amb la implosió en pocs dies de tot un sistema polític que semblava tan difícil de dissoldre com els seus setanta anys d'història, amb el capgirament espectacular del sistema mundial d'equilibris, ... i amb la possibilitat i la realitat de nous estats i noves fronteres a Europa. No fa tant de temps —dos anys, un any, pocs mesos— que aquest darrer fenomen era situat en el camp de l'impensable o de l'impossible.

Tot l'ordre europeu estava fundat en el respecte absolut, incondicional, de les fronteres resultants dels acords de Ialta el 1945. Les fronteres no es podien tocar, els estats no es podien unir ni dividir, els espais de sobirania existents eren sagrats. Podien aparèixer nous estats sobirans fora d'Europa, com els africans durant els anys seixanta, o com el Carib i el Pacífic durant els setanta, i no importava que foren estats artificials, improvisats o microscòpics. Fora d'Europa, totes les independències eren possibles i benvingudes. Dins d'Europa, qualsevol intenció equivalent era vista com una amenaça nefasta. S'ha dit que la caiguda del mur de Berlín, amb la unificació alemanya, ha estat el principi del final d'aquesta visió d'intangibilitat eterna de *totes* les fronteres europees. És ben possible. Però és igualment possible que l'actitud decidida de les repúbliques bàliques haja estat també un factor determinant. Era molt difícil negar-li a Estònia, Letònia i Lituània el dret —almenys el dret— de recuperar una sobirania perduda per uns pactes entre Hitler i Stalin considerats il·lícits i inadmissibles. Però reconèixer el dret era una cosa, i acceptar de bona gana que el dret esdevinguera fet, n'era una altra. Si els pobles i els dirigents dels països bàltics s'hagueren limitat a demanar una autonomia major sense separar-se de l'URSS, o un cert grau de sobirania dins

de la Unió, tots els estats europeus, i amb ells els EUA d'Amèrica, haurien respirat tranquils. Perquè la idea d'independència, la imatge de nous estats sobirans dins d'Europa, els incomodava profundament. Tot eren crides a la "moderació", a la reducció d'aspiracions, a la gradualitat indefinida. I ara, el reconeixement d'uns fets pràcticament consumats té un aire inconfusiblement hipòcrita i de falsa alegria.

Amb Eslovènia i Croàcia, les actituds són les mateixes, a pesar que les conseqüències poden ser molt més dramàtiques. Fins ara mateix, el principi de la preservació de l'estat iugoslau ha estat la base de tota l'actuació diplomàtica internacional. Només aquestes darreres setmanes, vista la impossibilitat d'aquest objectiu, comença a guanyar pes l'altra opció: la de reconèixer, a contracor i com a "lamentablement inevitable", la independència de les dues repúbliques que volen escapar-se de l'hegemonia sèrbia. Si la diplomàcia europea —i pot ser que més de la simple diplomàcia— no assumeix clarament aquesta opció, el drama iugoslau pot acabar en una catàstrofe incalculable. No són les independències de les nacions les que provoquen el risc de desequilibri i de desastre, ni l'aparició de nous estats. El risc i el perill està en el no reconeixement de les independències, i en l'oposició violenta per part dels estats anteriors. Acceptar de bona gana que a Europa —com al Carib o com a la Polinèsia— poden aparèixer nous estats, és el principi de tota possibilitat d'entesa, de cooperació i de pau. Negar-s'hi, és acceptar una dinàmica d'enfrontaments i de multiplicació de tragèdies. Imaginar una Europa diferent, potser amb més fronteres formals però menys fronteres hostils és ja més que una possibilitat: és una necessitat.

